СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 251. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 27-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 251. Jersey City, N. J., Tuesday, October 27, 1936. THREE CENTS

ОБИДВІ ГОЛОВНІ ПАРТІЇ ПЕВНІ ПЕРЕМОГИ ПРИ ВИБОРАХ

ІНДІЯНАПОЛІС. — Ґубернатор Ландон, віджіжджаючи на Схід, заявив ґазетним репортерам, що його передвиборча подорож переконує, що републиканська партія здобуде при виборах подавляючу більшість.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Фарлі, голова Краєвого Демократичного Комітету, дуже втішений поїздкою президента Рузвелта по Новій Анґлії. Він певний, що навіть дотеперішні републиканські стейти перейдуть у більшости на сторону демократів.

НЮ ЙОРК. — Ґубернатор Ліман запевняє, що нюйорський стейт заявиться подавляючою більшістю за президента Рузвелта і голосуватиме на демократичний тикет.

ДЕМОКРАТИ ДІСТАНУТЬ МУРИНІВ.

ПІТСБУРҐ. — Кажуть, що републиканцям не вдасться цим разом приєднати середньо-західні стейти, бо отсе перший раз муринські голоси не підуть на „партію Линколна", як це бувало минулими часами. Мурини зо стейтів Огайо, Ілиной, Мішіґен, Вірджінія, Вест Вірджінія, Індіяна і Західня Пенсилвенія переконані, що „Новий Розділ" Рузвелта є для них великим добродійством. Далі вони мають докази, що за теперішньої адміністрації багато муринів дістали державні посади. Вони теж беруть під увагу, що заробітна платня муринських робітників піднеслася в часі „Нового Розділу". І ось ті причини перехилять цього року муринські голоси на демократичну сторону. Кажуть, що це перший раз від часу Линколна мурини голосуватимуть на демократичного кандидата на президента.

ГЕЙҐ ПРОТИ „ПАРТІЙНИХ ЗРАДНИКІВ.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Мейор Гейґ виступив з гострою промовою, звернено проти „певних високопоставлених демократів" за те, що „зраджують" партію і аґітують за Ландона. Гейґ критикував „зрадників" у присутности тих демократів, з якими в 1932 р. сам був в опозиції проти Рузвелта. Його атаки були звернені в першу чергу проти Ал. Смита, Джана Дейвіса й полк. Брекенріджа, що то перейшли на сторону Ландона. Гейґ говорив на вічу обєднаних польсько-американських клюбів.

ПРОТИ ЗАСТРАШУВАННЯ СУСПІЛЬНИМ ОБЕЗПЕЧЕННЯМ.

ВАШИНҐТОН. — „Сошел Секюріти Борд" подає, що одержав з ріжних міст письма з залученими летючками, в яких остерігається робітництво перед законом про суспільне обезпечення. Такі остороги були теж видруковані на ковертах, у яких виплачувано платні робітникам, що працюють головно в автомобілевих фабриках. В тих осторогах кажеться, що вже з днем 1-го січня 1937 р. компанії будуть змушені обтягнути робітникам по 1% з платні, бо цього вимагає суспільне обезпечення, заведене теперішньою адміністрацією. Там теж зазначено, що платня буде зменшуватися з тих самих причин до 4%. У відповідь на це уряд дає пояснення, в якім виказує, що остoрога подана неправдиво й обчислена на те, щоб відвернути робітників від голосування на демократичний тикет. Виказується далі, що пляноване урядом обезпечення на старість є добродійством для робітника й то таким, на яке ніколи не може здобутись і найкраща асекураційна компанія.

ЗБЛИЖЕННЯ МІЖ КАНАДОЮ І НІМЕЧЧИНОЮ.

МОНТРЕАЛЬ. — Між Німеччиною і Канадою дійшло до торговельного договору, який матиме велике значіння для обидвох країв. Договір оперний на засаді товарообміну.

СИН РУЗВЕЛТА ОБОРОНЯЄТЬСЯ.

БОСТОН. — Джеймс Рузвелт, син президента, відповідає на закид ґубернатора Ландона про „неправдиву" заяву про шкільництво в Канзасі. Джеймс Рузвелт цитує письмо стейтового суперінтендента, з якого виходить, що в Кензасі замкнено 458 шкіл, та що наслідком цього 9,557 дітей не покінчили цілорічної науки.

ЖИДИ ЖЕРТВУЮТЬ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ.

ШІКАҐО. — Жидівські провідники зо стейтів і Канади, що тут зібралися, щоби порадитися в справі збирання дальших жертв на жидівські потреби, дізналися зо звіту, що в 1936 р. зібрано на ті цілі $2,374,062, себто вдвоє більше ніж у 1935 р.

ХВАЛИВ ПОЛЯКІВ ЗА „ЛЮБОВ СВОБОДИ".

САРАТОҐА БЕТЛФІЛД (Ню Йорк). — Нюйорський ґубернатор Ліман говорив разом з польським амбасадором графом Потоцьким при посвяченню памятника в честь Косцюшка як героя американської революції. На святі було коло 5,000 осіб. Ґубернатор підкреслював у своїй промові змагання народів до свободи та зазначив, що Косцюшко походить з народу, що „ставить свободу і незалежність понад усе".

ВУЛЬКАН ЗАСТУПАЄ ЦЕНТРАЛЬНЕ ОГРІВАННЯ.

Столиця Ісляндії, Рейкявик, приступає до будови загальної системи огрівання домів і публичних будинків при помочі гарячої води, яку будуть начерпувати з вульканічних збірників, т. зв. ґейзерів. Вже тому кілька літ робили проби в цій справі. Проби вдалися. Тепер проєктують перевести довгу 16 км. сіть рур через долину Рейкявик, де повстануть огрівані штучно склярні для годівлі полудневих ростин і овочів.

ШІСТЬ МІСЯЦІВ ВЯЗНИЦІ ЗА СПРОНЕВІРЕННЯ 50 ГР.

В травні ц. р. підчас ремонту судового будинку в Дрогобичі, вязничний сторож І. Орчиковський залишив вязня О. Залуського з Попелів підчас роботи без нагляду, а один із судових урядників дав Залуському 50 гр. з проханням, щоб Залуський купив йому папіросів у трафіці. Користаючи з нагоди, Залуський утік. Його схопили в Станиславові за кілька тижнів. Тепер відбулася перед окр. судом у Самборі на виїздній сесії в Дрогобичі розправа проти Залуського. Його обвинувачували за втечу з вязниці й спроневірення 50 гр. По розправі суд засудив Залуського за спроневірення 50 гр. на 6 місяців вязниці, а за втечу на 3 місяці арешту, разом 9 місяців вязниці. Орчиковський відповідав дисциплінарно.

ЗЛОДІЙКА В РОЛІ ВЧИТЕЛЬКИ.

Від якогось часу крутилася по Варшаві злодійка С. Лаґодзінська. Недавно перед народною школою ч. 75 Лаґодзінська зачіпила 8-літню Г. Гдовську, кажучи, що вона вчителька ґімнастики. Взяла дівчину за руку й завела до дому батьків. Дома заявила батькові, щоби пішов якстій до школи на важні сходини. Гдовський пішов на сходини, а Лаґодзінська, користаючи зі знайомства з дівчинкою, сплюндрувала мешкання. Забрала золоту бранзолетку, дві пари кульчиків і іншу біжутерію, вартости 1,500 зл.

РОЗСТРІЛИ МАЛП.

В Каїрі (Єгипет) поліція арештувала вуличного штукаря з двома малпами, що підчас представлень обкрадали зібрану публику. В тій цілі, як виявилося, їх витресували. Суд засудив штукаря на два тижні вязниці, а малпи — на розстріл. Присуд виконав на подвірю вязниці відділ вязничних дозорців, зложений з пятьох людей. Трупи малп вивезли опісля за місто.

ЗБОЖЕВОЛІВ З ПЕРЕСТРАХУ.

В камяниці Розенберґів при вулиці Кармелітській у Варшаві завалилася стеля. Один з льокаторів, Усіцький, від перестраху, викликаного нічним гуком муру, що валився, збожеволів і помер у лічниці для умово-хворих. Вдова по Усіцькому виступила до суду проти власників дому з вимогою відшкодування за смерть мужа в квоті 62,000 зл. Справою займеться цивільний виділ окружного суду в Варшаві.

КЛЯСИЧНА ГРЕЦЬКА МОВА В ШКОЛАХ ГРЕЦІЇ.

Від початку шкільного року 1937-го у всеїлюдних школах Греції наука буде відбуватися змодернізованою клясичною грецькою мовою. Цим розпорядком касують народню мову, що її вживали досі по школах, а що зводила чисту грецьку мову на ніщо. Шкільні книжки в Греції змонополізує держава.

РЕКОРД ПЛОДОВИТОСТИ.

Рекорд плодовитости побила сербська селянка Гібович у селі Вірка. Хоч вона має щойно 21 літ, привела вже на світ 10 дітей. Двічі повила вона троячки, а двічі близнята.

МАПА З ДОРОГИХ КАМЕНІВ.

На світову виставу в Парижі 1937 р. приготовляють у Ленінграді мапу СССР з самих дорогих каменів. Мапа буде велика 20 м. кв. Над нею працює 375 спеціялістів, які ріжуть і полірують штучні й півштучні камені, що з них буде складатися згадана мапа. Міста будуть зображені як зорі ріжної величини. Міста з тяжким промислом будуть означені рубінами. Місцевості з копальнями нафти будуть означені топазами. Північну водну дорогу, що лучить Балтійське море з Білим, виложать аквамаринами. Мапа буде важити 2 тони, а зужиють на неї 2,500 благородних каменів. „Осліплені величю цієї мапи — пише один часопис — гості вистави мають забути совєтську дійсність!"

ЗА ПІСНІ ПРОТИ ЧЕСЬКОГО НАРОДУ.

В Римажові на Моравії арештувала чеська жандармерія 33 студентів і учеників-німців, віком 16—19 літ, як авторів пісень, що ображають чеський нарід і чехословацьку державу. Арештованим закидає чеська прокуратура проступство з закону про охорону републики.

ЗНОВУ МОДА НА ДОВГІ КОСИ.

У Відні підчас міжнародного фризієрського конкурсу рішили зібрані спеціялісти-фризієри майже з цілого світу, по довгих комісійних нарадах, що мода на „хлопячу головку" вже перевелась, а вертається мода на довгі жіночі коси! Останні літа моди виявили, що жіночі коси уявляють собою чималі декораційні вальори, а також господарські. „Хлопяча головка" вимагала чимало гроша, а також не була ні легка, ні здорова!

ДОЗВОЛИ НА ПРЕСУ В АЛБЕРТІ.

Премієр Ейберґарт заповів, що по поворі з Британської Колюмбії приступить до переведення в життя акту, котрий дає право урядові контролювати пресу в провінції. Уряд видасть кодекс, на основі котрого пресові органи мусять постаратися про дозвіл на дальше видавання. Премієр нераз атакував декотрі часописи за непербірчиву кампанію проти уряду соціяльного кредиту. Нові норми мають перестерігати, щоб часописи послугувалися правдою.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА.

В Москві відбулася вистава українського народнього мистецтва з розміщеними на 2,000 метрах експозиційної площі вишиванками, килимами, сорочками, рушниками, керамічними виробами тощо. Совєтські часописи багато розписувалися про великий успіх вистави та зазначили відвідини її ріжними „високопоставленими особами". На виставі було всього 115,000 відвідувачів. Тепер цю виставу перевезли до Ленінграду.

РЕВОЛЬВЕРОМ ВИМУШУВАВ КОМІРНЕ.

Перед окружним судом у Варшаві станув Ст. Фрончак, власник дому при вулиці Мльондзкій, під замітом намаганого вбивства льокатора, В. Шишка. Льокатор залягав кілька місяців з комірним. Фрончак дістав на нього ексмісійний присуд, але екзекуції з ріжних причин не виконували. Дня 9-го травня ц. р. Фрончак стрінув Шишка перед брамою. Фрончак скипів гнівом і гукнув: „Будете платити, чи ні?" Шишко заперечив, а Фрончак вийняв револьвер і стрілив до льокатора. Шишко в останній хвилиніприкучнув і цим робом оминув смерти. Суд засудив Фрончака на 2 роки вязниці.

ПАЧКУВАЛИ ЛЮДЕЙ ДО СССР.

Підчас виїзної сесії виленського окружного суду в Вилейці почався процес проти групи пачкарів, обвинуваченої за пачкування людей з Польщі до СССР та за пачкування комуністичної бібули з СССР до Польщі. На лаві обвинувачених засіло 13 осіб з Хаймом Левіном і Борухом Медніком. Згадана банда займалася пачкуванням людей від 1924 р. і майже по всіх містах Польщі мала своїх представників.

МИШІ ПО ПОЛЯХ.

Селяни зі східньої частини бережанського повіту, що по лівому березі Золотої Липи, зокрема з Кального, Кривого й Вівся та інших сіл на т. зв. подільській рівнині, звідомляють про появу цілої маси полевих мишей. Миші нищать озимину й конюшину. Для винищення цього шкідника вживають затроєного зерна.

БАНДИТСЬКІ НАПАДИ В САСКАЧЕВАНІ.

Між 11 і 12 годиною в ночі невисліджені бандити напали на дім 80-літнього Василя Френюка, три милі на схід від Вакав, пострілили його в голову і, заграбивши $200, утекли. Ранений Френюк упав на землю й утратив притомність. Пізніше прийшов до свідомости й пустився дорогою до сусідньої фарми. Наємний робітник відкрив грабунок, знайшовши сліди крови, і повідомив поліцію. У небезпечнім стані знайдено Френюка над ранком на дорозі недалеко Вакав. Відшукав його поліційний пес.

Тої самої ночі напали замасковані бандити на Ю. Чучкова, власника ґазолінової стації в Веригін, звязали його, заткали уста і, заграбивши $4,200, втекли.

ЯК ПОВОДИТЬСЯ ГНАТКІВСЬКА

ЛЬВІВ.—Львівський „Ілюстровани Експрес" подає репортаж із відвідин польської тюрми для жінок у Фордоні. В цій тюрмі живе також Дарія Гнатківська-Лебедь, засуджена на 12 літ тюрми у варшавському процесі за вбивство Перацького. „Застаю її" — пише журналіст — „у часі проходу по тюремному подвірю. Гнатківська машерує скоро, ритмічно, мов жовнір. Низька, але дуже пропорційно збудована, має дуже пружиний хід. Пізнати в неї велику фізичну й умову культуру. Випростована, зручна, ясна білявка, високо держить горду голову й сміливо споглядає на світ очима, з яких бє впертість і інтеліґенція. Хочу перекинутися з нею кількома словами. Всміхається, щоправда, але киває головою: „Не розумію". Не помагають намови ні найприхильніші слова: має одну тільки відповідь: „Не розумію". Виявляється, що Гнатківська не хоче з ніким розмовляти по польськи. По хвилині чую, як вона кличе тюремного кота по польськи. Є це щоденна манифестація Гнатківської. Хоробра душа".

ПОЛЯКИ СТУДІЮЮТЬ НАШУ ЛІТЕРАТУРУ.

ВАРШАВА. — „Вядомосьці літерацке" поміщують критику відомого польського діяча, Прушинського, української літератури. Наперед Прушинський дорікає полякам, що не студіюють української літератури й не цікавляться навіть такими українськими творами, які перекладають ріжними европейськими мовами. Потім він дає оцінку нової української повісти Уласа Самчука, про яку каже: „Є це велика, сувора книжка. Рисується тут розвиток двох доростаючих повільно сотворінь: малого сільського хлопчини, загубленого між батьківською худобою й численністю дітисків, та розвиток народу, що загубив свою особовість аж до свого імени й що його збіг історичних подій будить спровола й відроджує. Є це дуже гарна й винятково книжка. Не є це книжка, як література совєтської Росії, наломана до вказівок і напрямних ґенеральної лінії партії, як теж не є хлопоманська. Він осуджує селян з суворістю, на яку може собі позволити тільки справжній селянин".

ДВІ ДРАМАТИЧНІ ПЕРЕРІБКИ.

ЛЬВІВ. — Два наші повістярі, В. Лопушанський і Ю. Горліс-Горський, переробили свої повісті для сцени. Перший зладив драматичну переробку на 3 дії своєї повісти „У споконвічному вирі" п. з. „Встоятись не було сили", другий інсценізацію „Отамана Хмари" п. з. „Клянемося могилами героїв", песа на шість відслон з епільогом. Обі переробки вийшли вже друком.

СОЦІЯЛ-РАДИКАЛИ ПІДТРИМУЮТЬ БЛЮМА.

ПАРИЖ. — Французькі соціял-радикали на своїй конвенції в Біяриц рішили далі піддержувати „Народньо-фронтовий" уряд Блюма. Конвенція була досить бурлива, велика частина виступала проти уряду Блюма, одначе, страх перед новими виборами змусив остаточно більшість ухвалити дальшу поміч Блюмові. Тепер уряд Блюма задумує якісь широкі суспільні реформи в Франції.

АРЕШТУВАННЯ БЕЛЬҐІЙСЬКОГО ФАШИСТІВСЬКОГО ЛІДЕРА.

БРІСЕЛЬ (Бельґія). — Бельґійський провідник фашистів, Деґрель, зарядив минулої неділі у столиці Бельґії велику демонстрацію, в якій мали взяти участь 250,000 фашистів. З цього числа 50,000 справді зіхалися на цю параду, одначе уряд прислав військо, щоб цю параду розігнати. Повстали замішання, у висліді яких Деґрель відкликав дальшу манифестацію. Деґрель скривався перед поліцією, одначе його знайшли й арештували.

АНҐЛІЯ УСПОКОЄНА ПРО ДОЛЮ ЕСПАНІЇ.

ЛОНДОН. — Анґлійські політичні круги пильно слідкували за розвоєм подій в Еспанії і з острахом глядіти на перевагу фашистів, боячися, що ґен. Франко нишком обіцяв віддати Канарійські острови Німеччині, а Балеарські Італії, що зо стратеґічного боку малоб для Анґлії дуже некорисне значіння. Тепер анґлійський уряд дістав копію протоколу, заключеного недавно в Берліні між Італією й Німеччиною, в якому говориться, що всі еспанські території мусять бути залишені при Еспанії. Це дуже успокоїло анґлійську політику у відношенню до Еспанії, одначе скерувало її увагу на інші політичні фронти.

СОВЄТИ ДАЛІ ПОМАГАЮТЬ ЕСПАНЦЯМ.

МОСКВА. — По цілій території Совєтів відновлено нагальну пропаґанду за складання жертв на цілі еспанського лівого уряду. Великі совєтські фабрики переводять ухвали, якими змушують робітників складати грошеві суми на ту ціль. Таку ухвалу, між іншими, перевели заряди фабрик у Дніпропетровську, в Україні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕ ВЕЛИКІ ПАРТІЇ ГОДЯТЬСЯ

Чим більше наближається день виборів президента Злучених Держав, тим більше, здається, загострюється політична боротьба між партіями. Кожного дня кожна з них підносить проти противної нові арґументи, закиди, осуди, клеймування. Здавалосяб, що нині нема між двома великими партіями ні одної спільної точки.

Є це звичайне явище в політиці, що серед завзятої політичної боротьби між партіями підчеркується тільки ріжниці, а не підчеркується спільностей. Тимчасом і на ці спільности повинні би памятати люди, що в політичній боротьбі не хочуть зовсім утратити здорового розуму.

Навіть у цьогорічній політичній виборчій боротьбі, котра завзяттям і непогамуванням перевищає багато попередніх кампаній, є спільні точки, на котрі годяться обі великі партії. Щоби подати один маркантний приклад, пригадати собі треба хочби на становище обох великих партій у справі арендного фармерства („фарм тененсі"). Прочитавши про арендне фармерство, пересічний читач навіть готов сказати, що цеї справи в політичній дебаті зовсім не підношено. Тимчасом і Ландон і Рузвелт говорив про цю справу по кілька разів.

Що треба розуміти під арендним фармерством, легко догадатися. Отже управу землі людиною, що не є її власником. Очевидно, за дозволом від власника. І очевидно, за відповідним нагородженнням для власника, за відповідною арендою.

Давніше ця система управи землі була в Америці мало відома. І не дивниця: в Америці було подостатком вільної землі. Та останніми роками аренда фармерство в Америці зросло.

Не дивлячися на його поширення, всі признають його шкідливість. Цілу систему арендного фармерства вважають некорисною економічно й суспільно. Фармер, не будучи власником землі, не цікавиться її поліпшенням. Він землю виснажує. Він дивиться тільки за зиском. Так само не цікавиться землею власник: йому йде тільки за те, щоб із землі дістати як найбільшу аренду. Арендне фармерство шкідливе суспільно, бо воно не привязує фармера до землі, а робить з нього мандруючого цигана.

Не дивлячися на це, що арендне фармерство є властиво плодом примінення засад чистого капіталізму до рільничої господарки, проти нього виступають тепер обі великі партії, що, як звісно, стоять за задержання теперішньої капіталістичної господарки.

Так Рузвелт, як і Ландон хочуть усунути арендування землі як звичайну нормальну систему удування землі. Одначе, якраз згода великих партій, з котрих певно вийде наш найближчий президент, підносить питання: чи зроблять вони щось путнього для усунення цього, що вони так згідно признають суспільним і економічним лихом?

ІТАЛІЙСЬКІ НОВИНИ

Найбільшою італійською новиною, що матиме великі інтернаціональні наслідки, є девальвація ліри, яка нараз перейшла на курс 19 лір за одного американського доляра (раніше було 13 лір за одного американського доляра). Ця девальвація зявилася внаслідок попередньої девальвації французького та швайцарського франка і голяндського ґульдена, що нараз подешевіли в відношенні до американського доляра на 20% (італійська ліра аж на 40%). Американці й анґлійці, що знайшлися в Італії, заясніли від задоволення, довідавшись, що їхні гроші так значно піднеслися. Зрештою все італійське населення, а навіть власники нерухомостей, що одночасно з девальвацією ліри довідалися про накладання на їхні маєтки примусового займу в висоті 5% вартости їхньої нерухомости, висловлюють, поборюючи перше неприємне враження, своє задоволення, бо всі надіються, що життя в Італії, з новою лірою, піде цілком іншим ритмом.

Для всіх, що були ознайомлені з економічними й фінансовими можливостями Італії, було ясно, що попередній курс ліри, втримуваний штучно завдяки сильній державній контролі, був не під силу Італії, бо витворював рівень життя, задорогий для чужинців. А чужинці для Італії — цеж її головний хліб. Для притягнення отих чужинців, італійський уряд витворив тип особливої „туристичної ліри'', що давала можність чужинним туристам вимінювати свої гроші по особливо вигідному курсі (за доляр, наприклад, туристи отримували 16 лір тоді, як усі інші звичайні мешканці Італії могли міняти доляри тільки по ціні 12.70). Але це був тільки паліятив, що не розвязував справи, бо давав привід до спекуляції, а далі до суворої контролі, яка дорого коштувава і знеохочувала тихже самих туристів. Крім того, дуже терпів вивіз італійського краму — городовини та садовини.

Девальвація грошей звичайно веде до подорожіння життя, що в остаточному наслідку може цілковито ударемнити цю монетну реформу. Приклад такого подорожіння життя ми знаходимо тепер у Франції, де уряд п. Блюма, перевівши девальвацію франка, не є в силі стримати стихійного піднесення цін, бо не має для цього потрібної економічної структури. Італійський уряд, завдяки своїй корпоративній системі і сильному контрольному апаратові, має можливість контролювати ціни і вживає всіх можливих засобів, щоб втримати ціни на їх попередньому рівні. Тому саме вже відразу заборонено на час двах років підносити ціни на такі речі першої необхідности, як помешкання, транспорти, ґаз і електрика. Також знесено в значній мірі (від 40 до 60%) мито на збіжжя, вугіль, мясо і т. д., що має можливість тримати ціни на попередньому рівні. Таксамо готелі й пансіони не мають права підносити своїх цін, що приводить до фактичного зниження їх цін на 40%. Нема сумніву, що згодом деяке подорожіння життя дасться в знаки, бо чимало річей, що приходять з закордону, треба буде платити обезціненою лірою, а це значить, що треба буде платити дорожче. Та це подорожіння має бути повільним і обґрунтованим. А прискорення ритму цілого економічного й комерційного життя цілковито зрівноважить цю неминучу невигоду.

Італійський уряд підготовив цю фінансову реформу в великій тайні, і до останнього дня ніхто не знав, чи Італія піде шляхом Франції, Швайцарії та Голяндії, з якими була раніше звязана в так званому бльоці держав зі золотою базою, чи піде шляхом Німеччини, що відразу заявила, що затримає дотеперішній курс своєї марки. Італія пішла першим шляхом. Ми вже зазначали, що курс ліри був для неї залюксусовий, та питання престіжу не дозволяло їй від нього відмовитися, **поки** інші держави золотого бльоку тримали свої монети. Але коли інші держави, далеко від Італії багатші, як Франція й Голяндія, особливо Швайцарія, відмовилися від золотої бази і залишили Італію самітною, італійський уряд мусів використати сприятливу для нього ситуацію і перевести девальвацію без усякої шкоди для свого престіжу, Розмір цеї девальвації — 40% — показує, що італійський уряд зрозумів також, що в таких випадках треба вживати героїчних заходів, а не обмежуватися на півміри.

Італійська девальвація дуже неприємно вразила Німеччину, що знайшлася відразу — економічно й фінансово — в дуже трудній позиції. Французька преса почала навіть галасувати про зірвання німецько-італійської приязні, що завязалася була останніми днями. Але італійський уряд відразу вжив всіх засобів, щоби направити італійсько-німецькі відносини і вияснити, що девальвація ліри була чисто **технічним** засобом, який не має нічого спільного з **принциповими** напрямками італійської закордонної політики. А що французька преса, і всі ті, а впершу чергу московські аґенти, — яким залежить на погіршенні італійсько-німецьких зносин, — продовжували свої інтриґи, — італійський уряд вирядив свого міністра закордонних справ, ґрафа Чяно, зятя Мусолінія, до Берліна. В офіційному комунікаті, виданому з цього приводу, підкреслюється, що ґраф Чяно має відвідати також і Гітлера для „огляду політичного горизонту".

Не можна сумніватися, що коли італійський уряд вирішив вислати нарешті до Німеччини такого свого представника, як зять Мусолінія, то це значить, що ми стоятимемо в скорому часі перед доконаним фактом цілком реального італійсько-німецького співробітництва, яке зрештою, робиться все більше необхідним, з огляду на інтриґи Москви, і на все зростаючу небезпеку, що еспанська громадянська війна може перетворитися в велечезний інтернаціональний конфлікт.

Сьогоднішні (9 жовтня) часописи приносять текст ноти, що її Москва подала до Інтернаціонального Комітету невтручання в справи Еспанії. Москва загрожує, що коли фашистівські держави не заперестануть допомагати еспанським повстанцям, — то воно також почне допомагати еспанському урядові. Так ніби вона досі йому не помагала! В совєтських часописях чорним на білому написано про кораблі, що возять з Одеси (з **нашої** голодуючої Одеси!) припаси для... еспанських жінок і дітей (а батьки й чоловіки мають ніби тільки дивитися!), про грубі міліони грошей, зібраних „добровільно" на допомогу... тим самим жінкам і дітям... і т. д. Але що, не вважаючи на цю допомогу, повстанці беруть гору і вже наближаються до Мадриду, то Москва починає натискати на французький соціялістичний уряд та на анґлійських лейбуристів, щоб рятували загрожений еспанський „народній фронт''. Москві дуже залежить на тому, щоби не допустити до порозуміння між західніми державами (Анґлією, Францією, Італією й Німеччиною), і тому всі її заходи вживаються з цілком ясною метою викликати загострення та непоророзуміння між Італією та Німеччиною з одного боку, а Анґлією і Францією з другого боку. Згадана вище нота також не має іншої мети. Скоро довідаємося, чи вона її досягне. Тимчасом відносини між Німеччиною й Італією затісняються щораз більше.

Евген Онацький,
Рим.

ПРИЧИНИ КОМУНІСТИЧНОЇ ЯЗВИ — В НАС

Старокраєві часописи нераз розглядають причини, які большевизують українське село. Всі вони стверджують, що комуністична язва появляється в таких селах і таких околицях, що стоять на низькому рівні національної свідомости. Найбільше загрожені комунізмом є нині Полісся, Підляшшя, а потім Холмщина, себто ті українські краї, які колись були цілком обмосковщені, а нині відгороджені польською владою так званим „сокальським кордоном" від Львова та Східньої Галичини, щоб борони Боже не закрався до них який промінчик освіти, та щоб не дізналися вони „чиї вони діти, ким, за що закуті''.

Безперечно, що освіта має тут багато до діла. Але є ріжна освіта. Ми знаємо, наприклад, що Східня Галичина зі всіх українських земель під Польщею була все найсвідоміша, проте комуністична язва, зараз по закінченню війни, була там так поширилася, що майже здобула домінуюче становище. А в той час на Поліссю, Підляшшю та Холмщині про большевизм мало знали й говорили про нього як про відгомін якогось далекого бою. Нині комуністичну язву, назагал, в Галичині здавлено. Тут і там вибухають ще жорстокі розрахунки з комуністичними останками, а це тому, що ці останки це „еліта" большевицької стихії, це вироблені люди в комуністичній ідеольоґії й загартовані у безнастанній боротьбі за впливи.

Щож було причиною, що комуну в Галичині загнано в хлухий кут? Це питання ставлять собі усі леґальні українські партії в Галичині. Усі вони хотіли би на нього відповісти: „ми знищили комунізм у Галичині''. Проте вони не мають відваги таке сказати, бо це зовсім розминалосяб з правдою. Комунізм досягнув найбільшого розквіту в Галичині тоді, коли українська найбільша леґальна партія У.Н.Д.О. знаходилася на вершку своєї сили. Багато з провідників цеї партії, і то навіть таких, що являються впрост фанатичними противниками українського боєвого націоналізму, самі признають, що комуністично-большевицьку язву в Галичині знищили орґанізовані українські націоналісти.

Як це вони зробили? — Всі ми знаємо добре, що кожна нація живе не тільки духовим життям, але і фізичним. Знищивши фізичне життя нації, ми знищимо також й її духове життя. Окупанти українських земель, включаючи окупантів у Східній Галичині, впродовж свойого кільканацять-літнього панування старалися на всі способи винищити наш нарід фізично, руйнуючи його економічно. І ось тому поляки старалися і далі стараються не допустити до цього, щоб наша суспільність розбагатіла. Окрему увагу в цьому напрямі присвячує польська влада українському селу, бо українські селяни становлять переважаючу українську більшість, та фактично є основою нашої нації. Отже польська влада за ніяку ціну не хоче допустити, щоб селянин набував землю. На тих резервових теренах на українських землях, що знаходяться в посіданню поміщиків, польська влада старається насадити своїх кольоністів. В наслідок цього серед українських селян, які ніколи не мали забагато землі, тепер повстав катастрофальний голод на землю, а у висліді цього повстала велика матеріяльна нужда.

Цеї нужди не всилі усунути (розуміючи це слово буквально) ні Рідна Школа, ні Просвіта, ні навіть кооператива. Школа й освіта можуть тільки навчити, як треба боротися з нуждою, але ще самій нужді не запобігають. Бо що може, наприклад, помогти Рідна Школа чи Просвіта тому нашому селянинові, що має всього два-три морґи поля, а десятеро душ в хаті? — Школа може тільки пояснити йому, що він несправедливо скривджений іншою расою, яка наїхала на наші землі та старається винищити нашу расу, щоб залишити при собі наші земельні простори. Це, безперечно, вже теж багато. Одначе пізнання кривди ще не є зарадою. Воно не прибавить селянинові землі, цеї головної основи його фізичного існування. Щоб зарадити нужді, Рідна Школа, Просвіта, чи політичні партії, мусять ще навчити селян, як треба боротися за дійсне поліпшення долі.

А ніде правди діти, наші леґальні політичні партії цеї практичної поради, цеї реальної освіти, нашому селянинові подати не могли. Вони не могли йому сказати, що одиноким виходом з його положення є тільки національна революція, яка викине наїзників з наших земель. Це вона, створивши свою власну національну державу, задержить наші споконвічні території при нашім народі. Та колиб політичні партії це отверто сказали, то їх провідники відразу опинилисяб за кратами. Тому наші леґальні політичні партії мусіли про цей одинокий, правдивий вихід мовчати та свідомо, чи несвідомо обдурювати наші маси обіцянками, що виторгують щось для них на арені польського сойму. Та сама польська політика розторощувала раз-у-раз ті „торги" з такою безоглядністю, що наші широкі маси вже зовсім не вірять в якусь „угоду" з ворогом та в якісь „торги''.

Большевики в той час видвигали реальні кличі, які, хоч були вгорі пляновані виключно в інтересі московського імперіялізму, всетаки своєю формою були настільки приманливі, що бодай не виключали заздалегідь якоїсь можливости на поправу. Большевики голосили всесвітню революцію, яка переверне догори корінем існуючий лад та на його руїнах створить „інтернаціональний рай". З цими кличами наші леґальні партії з їх дрібненькою політикою маленьких концесій та торгів на соймовій арені не могли конкурувати. Положення наше було (і далі є) таке тяжке, що широка маса хотіла бодай якоїсь реальної обіцянки на зміну. А наші леґальні партії, тому саме, що були леґальні, цеї зміни не могли навіть обіцяти.

На цьому тлі зростала большевицька язва так довго, аж доки не зустріла грізного конкурента в особі українських боєвих націоналістів, які видвигнули теж реальні кличі (що з огляду на національні почуття були навіть більш динамічні), це є **кличі національної революції.** Українська маса відразу відчула свою рідну стихію відвернувшися від кличів червоного московського інтернаціоналу, підпорядкувалася рідним кличам.

Наші леґальні партії повинні памятати, що зі своїми кличами вони не можуть конкурувати з кличами большевицму. Одинока сила, що може протиставитись большевизмові, це сила українського боєвого націоналізму з його кличами національної революції.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

(40)

— Ходіть, тату, їсти, — сказав Володько...

— Ходіть, бо капуста холоне, — додав Василь.

Їв Матвій мовчки і мало. Попоїв і знов на двір подався. Влодько слідкував за батьком, пильнував кожного його кроку.

Третього критичного дня Матвій вибрався до штабу. Зраня зірвався вітер і мело снігом. У штабі треба бути „в девять часов". Але годинника нема, сонце також не світить, тому ранок застав Матвія і Володька, який разом з батьком не спав цілу ніч, на ногах. Ах, і ніч то була. Володько бачив нераз, як нагай офіцира здіймався над головою вояка. Бачив, як вояк стояв струнко, не смів захищатись і тільки очі та уста вказували що в тій людині є душа і все те, що чинить вираз болю.

І от на місці такого вояка Володько уявляв собі батька. І ще гірше. Там кладуть, знімають штани... Ууу! Хлопець ціпив зуби, обертав головою і з уст його рвались куснями згуки... Ні, ні. Володько піде, впаде, розкаже все... Деж ті пани? Де, в чорта, ті пани? Можеб вони не тягнули його батька, який ніколиж не був на панському дворі, який навіть не знає, як виглядають ті покої.

Панський двір аж за селом і за долиною. Чогоб туди батько ходив. То тільки його понесла туди нечиста сила, щоб учинити для родини біду.

Ранок. Батько чомусь заговорив, не є такий смутний, як минулі дні. Говорить за всякі господарські справи, щоб усе було в порядку, наколиб його задержали, чи що...

Але хіба це Володькові втіха? Мати, мов у воду опущена. Пече картопляні млинці й очі її мокрі. Батько зїв кілька.

— Ну, каже, ліпше піду. Ліпше хай прийдеш скорше, як спізнишся.

І одягається. Вийшов, не сказавши ні слова. Володько також накинув відоме своє „пальтішко", що з великого зробилося малим і з нового надто старим. Латки почіплялися до нього, де тільки могли і барви їх — сама невибагливість та суперечність...

Хто знає, куди збірається Володько, і яке кому діло, куди він збірається. Вийшов під ранок і метелицю, вибрався через замету, де лишився батьків глибокий слід, на шлях і пішов у напрямку Жолобецького лісу. Вітер пре в спину. Зпереду ледь маячить темна постать — батькова постать. Слід його відразу замітає вітер, хоча Володько широко ступає, щоб попадати чобітьми на ті самі місця.

Чи бачив батько свого послідовника? Хто знає. Він не оглядався. Йшов усе далі полем. Вітер напирав йому в спину, прибивав до ніг критого військовою шинелею кожуха.

Ага. Он він оглянувся, обернувся. Видно, таки зауважив, бож став. Володько зупинився також. — Аа-о-у-е... — видно, батько гукає. Вітер рве на шматочки слова і розсіває, де йому хочеться. Ще й ще кричить батько, але син, хоч ти його вбий, не розбирає ні одного півслова. Он батько махає рукою, відвертається і борхається далі.

Володько, мов тінь, волочеться за ним. Матвій щераз оглянувся і йде назад. Тікати? Стояти? Покищо стоїть хлопець і чує: — ве-рр-ни-ся! Кудиж?

Вітер люто шарпає і пре вперед. Здається, колиб пустився та ліг на снігову габу — поніссяб вихором, мов дубовий лист, просто на чорну лісову стіну.

— Вернися ти, шмаркачу! Куди там полізеш?... Марш мені до дому! Чуєш?... Наказую!...

Брав той наказ хлопець, як те останнє, що одно хіба поверне ним — проти вітру, проти метелиці і проти власного сумління — до дому.

Матвій пішов далі. Син його стоїть на місці й дивиться йому в слід. Фі-уфііі!... Їдко і хижо вчіпився вітер якоїсь сухої билинки і висвистує беззубим ротом. Он плужаться сірі оберемки. Здалека ні ніг, ні коліс не видно. Здається, щось над землею проти вітру повзе. Щось, видно, надто вперте. Після видно, що то підводи. На них... Хтож має бути на них? Це підводи „земського обозу", що лазить отут кожний день і під мерзлими брезентами тягає сюди й туди якісь клумки. Люди повлазили у кожухи, у валянки, в сибірські шапки, то й грім їм нішо. Коні якось тягнуть оті возиська, що нагадують мажі середньовіччя. Шпиці в колесах затинковані багном та зльодинілим снігом.

Пропустив повз себе земців. Далі з лісу вирвались козаки. До чорта, хіба в таку пору верхи їздити. Носи їм померзли, коні борюкаються з вітром. Чи бачили вони Володька, що ось з боку стоїть чогось і чапить на холоді? Хто там їх знає. Чиж їм до якогось там Володька тепер? Кожний щось своє має. А Володько ось постоїть ще трохи, поки батько не зникне з зору й вернеться.

(Дальше буде).

— А маєте свідоцтво на того гнідого коня?

— Я мав та згубив.

— То я боюся купити його.

— Не бійтеся! Присягаюся вам, що той кінь ніколи не був кримінально караний.

ДОН ЕМІЛІО МОЛЯ ВІДАЛЬ

Американська преса, подаючи промову ґенерала Франка до оборонців Альказару, передає такі слова Франка: **„Ви є надією й потіхою Еспанії. Ваша епопея переходить епопею Сіда. Ви збудували нову Еспанію, ви положили підвалини під нову імперію".**

Відомий анґлійський автор Карлай писав, що геройство це основа успішного ділання та всяких починів людства. Що фактично світ сильних — це світ героїв, тому обожання геройства не лежить в прикметі людей малих, людей, що „звикли глядіти тільки на свої сади й себе самих".

Крівава драма нинішньої Еспанії, драма, що нагло нагадала нам Еспанію з часів Филипа II., Карла Пятого Ізабелі, Еспанію цитованого Сіда — як ніде інде показала нам правдивість цих простих слів анґлійського автора про геройство...

Нікербокер, що від самого вибуху націоналістичного повстання ґен. Франка й ґен. Молі не опускає фронту боротьби, так пише в **„Ню Йорк Івнінґ Джорнал"**: „Фактично еспанський народ перестав цінити життя! Молоді старшини кидаються на дула розпечених скорострілів з окликом: **„Віва Еспана! Уна Еспана!"** Карлісти й фалянґісти скорше згинуть самі, а прапорів своїх не позволять забрати ворогові. Сіньори й сіньоріти не мають сліз, бо ввесь біль вони втопили в магічному слові: Еспанія!"

І на чолі цієї геройчної Еспанії, що повстала проти Москви й її крівавих сателітів на заході, станув побіч Франка другий невідомий досі вояк, якому не тільки Еспанія, а хто зна чи й не ціла Европа завдячує спасення.

Це дон Еміліо Моля Відаль, пятьдесятьлітній ґенерал піхоти... Моля — це фізичний анти-тип Франка. Високий, на цілу голову вищий від Франка, довгі видовжені рамена й вуха... Очі закриті окулярами голова накрита плоским кашкетом кольору какі. Лице широке, такої ширини, що чоло. Це тип анґльо-саксона.

Одначе хто пильно глядить в цю просту постать, без вишуканих манер, цей напевно, як каже Нікербокер, відчує цілу глибінь його внутрішнього життя, бо за фасадою зимного чола вібрує жива душа, повна таємниць та перенята великою місією...

Моля — уроженець Баскії. Цеї Баскії, з якої вийшов колись великий завойовник духа, Гнат Льойоля. І саме хрестоносний похід проти нечистивих почав Моля з ґарнізону Пампелюни, де колись Льойоля, втративши ногу у битві з французами, одержав позволення від папи Павла III. — оснувати відомий релігійний чин.

І хто зна, чи не ці історичні ремінісценції приневолюють Молю збройним чином ратувати втчину перед погубою?

—o—

Моля був ґубернатором Пампелюни (столиця провінції Навари), коли больше вицько-масонський уряд з Мадриді доконав злочинного морду на особі дон Хозе Кальва Сотельо. А знаною річчю, є що злощасний Азана казав усунути цього великого патріота при помочі поліції, червоних преторіянів.

Холодна кров Молі видержання момонту хто зна, чи не причинилися до його успіху, бо ґен. Моля розчислюваний був на тих, що урядові вірні, одним словом, відданий републиканському режімові.

Бо справді, ґен. Беренґер наслідник Прімо де Рівери у довірі поручає Молі дирекцію державної безпеки, тоді, коли ґен. Франко був висланий на канарійські острови, ґен. Ґодед (розстріляний червоними) на Балеари. Навіть тоді, коли вже кружляли поголоски про „пронунсіяменто" (повстання) ґен. Моля не кидав і тіни будьякого підозріння.

Одначе першого дня вибуху повстання — це Моля, що рішуче виступає зо своїм ґарнізоном проти мадридського уряду. Це Моля, тоді, коли ґен. Франко орґанізує еспанське Мароко, творить національну „юнте" (уряд) в Бурґосі, місці, де спочивають мощі великого освободителя Еспанії — Сіда Кампедора!

Це Моля, будучи на чолі державної поліції за часів монархії, знав, як ніхто краще, всі таємниці революційних сил, він знав рівночасно всі пружинки революційної машини. він знав також середники акції. У свойому творі **„Упадок монархії"**, що його видав чотири роки тому, він висказав ясно грізну небезпеку, яку довго готовили Еспанії комуністи, анархісти й соціялісти. Він предсказав великі соціяльні забурення. Француз Франціс д'Аґез, реферуючи цю книжку Молі, вибирає такі кінцеві слова ґен. Молі: „коли Герман Кортез прибув до Мексика, він спалив свої деревляні кораблі, щоб знищити кожну думку своїх перестрашених людей про поворот домів! Я маю велику охоту зробити так з моїми алюзіями, з моїми побоюваннями". Не будучи, як сам казав, пророком, Моля почав свою акцію уперто й витревало. Одному американському журналістові відповів: „Я не спішуся. Велінґтон держав облогу Сан Себастіяну аж шістьдесять три дні"...

В Ируні, коли здавалося, що національні війська не зможуть подолати ворогів, Моля категорично приказує: „Здобути Ірун або вмерти!"

Ірун падає, Сан Себастіян паде...

Ґен. Молі не могли зрозуміти ні Азана ні інші Керенські. Коли його полки піднести клич „Pro aris et focis" („за землю й огнища!") на взір латинський проти варварства Москви й Азії, Азана вірив, що Моля був, так як він, амбітний авантурник та матеріяліст, тому на поспіх запропонував йому теку міністерства війни. Одначе Моля по військовому відповів: „Убиваючи Кальва Сотельо, мадридський уряд перехилив чашу та сам положив на себе руку".

Ґен. Моля — це людина порядку й посвячує все для порядку. Увійшовши в Бурґос, він проголосив: „Я даю годину часу, щоб всі робітники пішли до своєї праці". І справді, ціле життя почало плисти нормальним руслом.

Моля підчеркує скрізь, що в нього, „ребеліянта-вархола", панує моральний спокій та дисципліна духа й обовязку супроти нації та її історії. Чи можуть так сказати про себе „леґальний уряд", вибраний „демократичним порядком", такі Азани, Лярґо Кабалери? Ті, що на міністра закордонних справ поставили такого типа, як Алварез дель Вайо, що, будучи амбасадором в Мексику, писав книжки для шкільних дітей, де між іншим писав таке: „Мала дитино, ти не повинна мати пошанування для твоїх родичів, бо вони тебе зачали в моменті низької пристрасти; ти повинна їх цілим серцем ненавидіти".

—o—

Моля не менший дипльомат як стратеґ. У його армії можна знайти реґулярних військових, горожанську сторожу, мароканських леґіонерів. ґен. Франка, фалянґістів сина Прімо де Рівери, карлістів (монархістів) та звичайних селян.

Це показує, що Моля своєю силою духа та зручною тактикою зумів очолити ці ріжні елементи для одної ідеї.

„Еспанія мала вмерти" — сказав Моля одному французові, — одначе вона не хотіла й це причина, що я повів ґарнізон Пампелюни, що був колись запорою проти маврів — проти червоних"! І цілий світ це розуміє.

В дні, коли відділи ґен. Молі побідно заткнули золоточервоний прапор свій на мості Беґобі (французька границя) з подвійними окликами: „Хай живе Еспанія" і „Хай живе Франція", — в Мадриді „президент" Азана вручає всю владу до рук злощасного Лярґа Кабалеро, „еспанського Леніна". І так Еспанія мала за ворожбою Леніна, — стати другим большевицьким краєм в Европі...

Не велике щастя так не сталося. З протиставлення тих двох фактів виходить, що Еспанія, маючи таких людей як Моля й Франко, на час станула до самооборони перед азійським Молохом — Москвою...

Цілком зрозуміло, що чин Молі та Франка — це хрестоносний похід... Франко й Моля підняли цей важкий хрест боротьби, щоб вирвати маси з примари марксівсько-московського доктринерства й невільництва. Щоб розкрити обличчя таких „реформаторів" суспільности як злочинний Лярґо Кабалєро, що патронує у своїй палаті садистичним орґіям над безборонними жертвами.

Хоч діло, почате Франком і Молею ще не скінчено, то в даному моменті — це велика перемога хрестоносців. Ті два спасителі Еспанії як ніхто інший — зрозуміли значіння одної фрази в французькій конституції з 1793 року: „Повстання є найпершим і найсвятішим з обовязків". Це альфа й омеґа комунізму.

Відомий провідник бельґійських націоналістів та шеф Рексу, Леон Деґрель, парафразуючи цю девізу, сказав, що „повстання — це останній обовязок"!

Одначе в Бельґії й Франції ще можна собі позволити на такі фільософії. В Еспанії, де вже володіли не Азани й Кабалєри, але полпред СССР — Розенберґ, „журналіст" Кольцов, Міхайлов, Фукс (творець еспанського совєту залізниць!) та відомий пес Комінтерну Беля Кун, — було запізно.

Колись один папа (Пій Пятий) у візіях бачив страшні бої під Лепантом, де проти себе ставали західня цивілізація й варварський завойовницький схід.

Еспанська дія на тлі нашої доби — це зудар Европи й проти-Европи, очоловлюваної все Москвою чи її „татарськими людьми", Комінтерном, „народнім фронтом" чи II. Інтернаціоналом!

Не скажемо забагато, коли потвердимо, що на чолі цеї Европи проти орієнту станув, побіч героїв Альказару й Овіеда, побіч Франка й Квіепо дель Лліяно, Еміліо Моля Відаль, мовчазний потомок великого Льойолі!

М-р Володимир Душник.

З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Свято в честь нашого високо заслуженого диригента і композитора проф. Олександа Кошиця.

З нагоди 40-літньої музичної діяльности проф. О. Кошиця відбудеться в його честь **Великий Ювилейний Концерт,** який влаштовують зеднані українські хори нюйорської округи, якими проф. Кошиць управляв на двох концертах.

Ювилейне свято відбудеться в Нюарку, Н. Дж., в неділю **27 грудня 1936 р.,** в найбільшій салі міста: Kruger Auditorium, 25 Belmont Ave., Newark, N. J.

Тому, що цей концерт є для всього українського громадянства з округ Ню Йорку і Ню Джерзі, просимо в тих місцевостях стриматися в той день від влаштовування якихнебудь імпрез.

Ювилейний Комітет.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ОЗОН ПАРК, Н. Й.

Примірне весілля.

Дня 18. ц. м. відбулося вінчання Ольги Великанович, дочки Дениса, члена У. Н. Союзу, з Генриком Маркватом, котрий, хоч з походження німець, пішов за бажанням своєї судженої й згодився, щоб весілля відбулося в українському звичаю. Вінчання давав український священик о. Лотович з Бруклина. Весільна вечеря і забава відбулася в українській галі, Лайонс Гол, в Озон Парку. Підчас вечері, з огляду на багато присутніх німців, староста сказав коротку промову по англійськи і в ній пояснив, що в українців є багато весільних звичаїв, які вони деколи поминають, а деколи ні. Але є один звичай, якого вони ніколи не минають, а це звичай збирати при весільній забаві збірку на якусь корисну, народню ціль. Після цього він сказав ще пару слів по українськи та завізвав присутніх гостей, щоб зложили якісь жертви на рідну школу тут в Америці і в рідньому краю. Старостини пані Цісик і пані Супек перейшлися поміж гостей і збрали $18. З цих грошей призначено $10 на Рідну Школу в старому краю, а $8 для тутешньої української школи в Озон Парку. $10 переслано через Обеднання на призначену ціль, а $8 передано тутешньому шкільному комітетові.

В. Цісик.

ПОШАНУЮТЬ ҐЕН. В. КУРМАНОВИЧА.

Старанням Українського Громадянського Комітету для вшанування 60-літнього ювилею ґін. Віктора Курмановича відбудеться **Святочна Академія** з участю самого ювилята у Відні дня 5. грудня 1936, в годині 8-мій вечором, в салях Українського Клюбу (Банкґассе 1).

Побажання і привітні письма просимо слати на адресу: Українське Академічне Т-во „Січ" у Відні І. Банкґассе 1.

Ціле щастя.

Чоловік: То страшне! Уяви собі, що банк, у якому ми складали наші ощадности, збанкротував.

Жінка: Ціле щастя, що касові книжечки маємо в себе вдома.

—o—

У суді.

Малий Івась станув у суді як свідок.

— Як називаєшся? — питає судця.

— Іван Пухналь.

— Скільки маєш літ?

— Десять.

— Релігія?

— Добра, прошу пана судді.

Батько. — Слухай, Івасю, ти думаєш, що я караю тебе для моєї приємности?

Синок: — Коли тато роблять це не для своєї приємности, то для чиєї?

—o—

— Кожна весела річ має свою тінь! — сказав зять, як йому предложили рахунок за похорон тещі.

ЗИЗ ОЧЕЙ І ЙОГО ЛІКУВАННЯ.

Серед очних недуг на першому місті стоїть зиз, чи, як його звуть по медичному, страбізм. Зиз, або страбізм, захоплює одну, або дві очні кулі й там, де він появиться, він надає обличчю своєрідного, вдаряючого вигляду. Особливо негарно вдаряє зиз, коли є в молодих дівчат. Він шпетить красу їх лиця.

Стара медицина майже не боролася з цим недомаганням, а тих операцій, якими нині послугується медицина, вона навіть не знала.

Причини зиза появляються найчастіше в дитячому віці, від 1 до 7-го року життя, а то тому, що в більшости випадків зиз є дідичною хворобою. Механічна причина зиза міститься в тому, що один з мускулів, що реґулюють положення очної кулі, є довший, або коротший від другого. Часами це вкорочення мускула наступає внаслідок нервного подразнення. В цьому останньому випадку до лікування зиза треба підступати з нервного боку, та лікувати треба нервну систему чи то гидротерапією, себто лікуванням водою, чи електрикою, чи бромовими препаратами, або люміналем. Таке лікування довший час й воно повинно вестися під опікою лікаря, котрий назначає дози лікарства, беручи в рахубу характер недуги та індивідуальні здібности даного орґанізму.

Одначе у випадках нервового зиза також окуляри часто дають дуже добрі результати. В тих випадках, де параліж мускулів повстає на нервовому ґрунті, робиться операцію і частини здорового мускулу переноситься на місце спаралізованого. Але нервовий зиз буває дуже рідко. Найчастіше зиз появляється як наслідки одідичення.

Теперішня наука очей ділить зизи на два роди: збіжний і розбіжний. Малі форми зизів можна справляти окулярами, а більші, в яких очі значно сходяться, або розходяться вирівнуються шляхом операції. Перший рід лікується запусканням атропини до ока й уживанням призматичних скел, котрі виправляють зір. Часом лікують його також відповідною очною ґімнастикою. Але лікування призматичними склами і ґімнастикою примінюється тільки у таких випадках, в яких зиз не є дуже великий, та коли очні кулі відклонені від себе не більше як 15 ступнів. Коли зиз переступає це відклонення, то тоді вже потрібна операція, яка продовжує, або вкорочує дані мускули. Це виконується в той спосіб, що пересаджується кінець мускула на ближче або дальше місце. Такі очні операції може переводити тільки очний спеціяліст, а не оптометрист, і вони не є страшні та майже все дають гарні наслідки. В деяких випадках треба цю операцію повторити, себто ще раз продовжити, або вкоротити нерва. По операції звичайно приписується окуляри.

Люди звичайно дивляться на зиза як на недугу, що не має ніякого впливу на зір. Але медичні досліди показують, що від сильного зиза, як теж від слабого, коли він довго треває, появляється заник зорових нервів. Це може довести до сліпоти одного ока. Цей заник зору повстає тому, що одно око є вічно нечинне і від нечинности заникає змисл зору. Тому не треба легковажити зиза, а треба його лікувати. Особливо не можна легковажити зиза в дітей. Операції в дитячому віці переходять лекше й успішніше ніж у старих та не лишають ніякого наслідку.

Д-р С. В. Сухомлин,
Шікаґо, Ілл.

На полюванні.

— Чому не стріляєте до тих птахів. Стріляюте!

— Ні, дякую.

— Чому? А

— Бо приглядаюся тим птахам уже кілька хвилин і...

— І що?

— І боюся, що задовго літають, то можуть бути несвіжі.

—o—

Учитель (вказує пальцем на мапу): Петранчук, де є Ямайка.

Ученик: У мого батька в кредснсі.

ДВІ МАМИ.

— Не люблю, коли мою дитину цілують чужі.

— Я також, одначе нічого не можу порадити на те.

— Чомуж? таж вистане няньці наказати, щоби пильнувала дитини!

— Так, одначе моя донечка має девятнацять літ!

—o—

ДОБРИЙ ЛІКАР.

— Забороняю вам рішучо курити папіроси. Колиж ви таки не можете відзвичаїтися від куріння, то можу дати вам адресу іншого лікаря, який вам дозволить курити.

— Ви обвинувачені, що вкрали дванацять ложок із китайського срібла з готелю. Що можете подати на свою оборону?

— Я ошукався, пане судде, бо думав, що вони зі щирого срібла..

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (38)

З хвилею, як чотири чоловіки-леопарди втягнули білу дівчину до села, їх обскочило довкруги плюгаве жноцтво тих дикунів. Воно з криком і вереском простягало руки до дівчини, щоб розірвати її на шматки. Тих диких жінок стримували таки самі чорні, й деколи вони брутально відтручували їх другим кінцем своїх спис.

Так перейшли вони ціле село. На другому кінці села ця група віднайшла купу наскиданого хабазза. Здержавшись біля нього, вони почали відкидати хабазза і по хвилі відпорпали отвір, що провадив у підземелля. Вони вступили у це підземелля і так йшли у темноті добру хвилину, аж доки не прийшли над беріг ріки.

Там вони знайшли човен. Втягнули дівчину до човна й самі усіли в нього, вони бистро подалися вниз ріки. По обох боках ріки стояли старезні, понурі дерева, з яких звисали довгі коси ріжного хабазза. На берегах лежали мов колоди крокодилі. Час до часу вони занурялися у воду й переорювали поперек ріку.

В деяких моментах човен наїздив на цілі громади цих огидних плазунів. Вони зчиняли тоді такий шум, що поверхня води оберталася у піну. Деякі з них виставляли свої голови понад воду і отвирали свої широчезні пащі. Дикуни не звертали великої уваги на них, тільки гребли все далі і далі.